

Лебедєва Надія Анатоліївна,

аспірант кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна академія управління персоналом, 03039 м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: +380634815295, e-mail: vsesvit894@ukr.net.

ORCID: 0000-0003-4095-2631

ПРОТЕКЦІОНІСТСЬКА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЩОДО ПРОФЕСІЙНОГО КІНОМИСТЕЦТВА

Анотація. Досвід, що давно існує та використовується у світі у підприємствах, поступово впроваджується в інших галузях життя суспільства. З такої точки зору **актуальності** набуває застосовування механізмів державного управління в контексті протекціоністської політики держави щодо професійного кіномистецтва. Формуванню протекціоністської політики присвячено наукові дослідження Т. Боднарчук, Г. Зінатулліна, А. Келічавий, В. Панченко, Н. Резнікової, Л. Черногуз, публіцистичні статті Д. Іванова, Д. Куришко, В. Стадник та багатьох інших.

Мета статті – на основі закону про кінематографію, сучасних наукових досліджень розглянути застосовування механізмів державного управління в контексті протекціоністської політики держави щодо професійного кіномистецтва.

Взявши за основу закон про підтримку кінематографії, наукові праці сучасних українських науковців, дійдено **висновку** про перспективи розвитку і вдосконалення механізмів протекціоністської політики державного управління професійним кіно мистецтвом. Констатовано, що існує протекціоністська політика держави щодо професійного кіномистецтва, яка є чітко прописаною у положенні про держпідтримку кінематографії, яка здійснюється завдяки організаційному механізму, що є наявним в існуванні державного агентства України з питань кіно. Політика протекціонізму щодо кіновиробництва покликана захищати національну кінопромисловість. Захист національних виробників часто використовують промислово розвинуті країни, застосовуючи саме протекціоністську політику. Державне агентство України з питань кіно націлено на національний професійний кінотвір, що має бути вироблений завдяки продюсерським фірмам, кіновідеостудіям та технічним сервісним підприємствам. Національний професійний кінотвір має бути розповсюджений через дистриб'юторські фірми, кінотеатри, рекламні і фестивальні агенції в галузі кінематографії, кіноринки. У процесах розповсюдження і виробництва однаково приймають участь кінотелеканали, фізичні та юридичні особи, які мають відношення до професійного кінематографічного процесу. Всі складові виведеної ав-

тором статті схеми сприяють вдосконаленню національного професійного фільму.

Ключові слова: професійне, кіно мистецтво, державне управління, протекціоністська політика, механізми.

Lebiedieva Nadiia Anatolievna,

post-graduate student of the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, 03039 m. Kyiv, Str. Frometovskaya, 2, tel.: +380634815295, e-mail: vsesvit894@ukr.net.

ORCID: 0000-0003-4095-2631

PROTECTION POLICY OF THE STATE ON PROFESSIONAL KINOMISETSTV

Abstract. The world experience that has long been existing and using for enterprises, is gradually being introduced in other sectors of society. From such point of view, the use of public administration mechanisms in the context of the state's protectionist policy regarding to professional cinema art becomes relevant. Scientific researches of T. Bodnarchuk, G. Zinatullina, A. Kelichavy, V. Panchenko, N. Reznikovoyi, L. Chornoguz, journalistic articles D. Kurishko, D. Ivanova are devoted to the forming of protectionist policy and modern development of professional Ukrainian cinema art.

The purpose of the article is to consider the application of mechanisms of public administration in the context of protectionist policy of the state regarding professional cinema art on the basis of the law on cinematography and modern scientific researches.

Taking as a basis the law on cinematography, scientific works of modern Ukrainian scholars, the conclusion was reached on the prospects for the development and improvement of the mechanisms of protectionist policy of state management of professional cinema art. It is stated that there is a protectionist policy of the state as for professional cinema art, which is clearly stated in the provision on state support for cinematography, which is carried out due to the organizational mechanism that exists in the existence of the State Agency of Cinema in Ukraine. The policy of protectionism in relation to film production is intended to protect the national cinema industry. The protection of national producers is often used by industrially developed countries, applying protectionist policies. The State Ukrainian Cinema Agency aims at a national professional cinematograph, which should be produced through producer firms, movie and video studios and technical service companies. The national professional film market should be distributed through special companies, cinemas, advertising and festival agencies in the field of cinematography, movie markets. In the processes of distribution

and production equally involved film TV channels, physical and legal persons that are relevant to the professional cinematic process. All components of the author's scheme contribute to the improvement of the national professional film.

Key words: professional, cinema art, public administration, protectionist policy, mechanisms.

Постановка проблеми. Теоретичні засади визначення поняття та категоріального ряду державної протекціоністської політики щодо професійного кіномистецтва є вагомою частиною розвитку державного управління. У наш час прогресу, світу, у якому стрімко розвиваються інноваційні технології, де з'явилися нові види мистецтва, багато суспільних функцій бере на себе сфера культури, світ мистецтва, зокрема професійного кіномистецтва.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою. Проблеми протекціонізму висвітлювали у своїх наукових роботах такі дослідники, як Т. Боднарчук [1], Г. Зінатулліна [2], А. Келічавий [3], В. Панченко [4], Л.Чорногуз [2] та інші. Огляду кіноринку України, проблемам, з якими стикаються митці в процесі створення кінофільму присвячено статті Д.Іванова [5], Д. Куришко [6], А. Ломакіної [7], В. Стадник [8]. Протягом останніх років спостерігається підйом українського професійного кіно завдяки крокам держави про які піде мова у цій статті.

Формулювання мети статті. На основі закону про кінематографію, положення про державну підтримку кінематографії, сучасних досліджень розглянути застосування механізмів державного управління

в контексті протекціоністської політики держави щодо професійного кіномистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійне кіномистецтво являє собою той пласт мистецтва, про який держава піклується. В Україні про професійне кіномистецтво дбає закон [9]. На державному рівні існує положення про державну підтримку національних фільмів у продюсерській системі [10], [11].

Це положення мало зміни у 2010, 2011 та 2016 роках. Згідно змін, що були внесені до нього в сучасному українському професійному кінематографі відбувся позитивний розвиток.

Так, Діана Куришко BBC News Україна в статті «Як ожило українське кіно» [6] пише, що «2011 року в українських кінотеатрах показали лише один фільм українського виробництва. 2017-го зняли вже 47 фільмів за часткового фінансування держави. В прокат вийшло понад 30 стрічок, як створених за гроші держави, так і без них» [6].

Цього року практично кожного місяця ми чуємо про чергову прем'єру. Крім того варто зазначити, що ці фільми отримують перемоги й визнання на міжнародному рівні. Кембриджський тлумачний словник визначає протекціоніст-

ські закони або методи спрямовані на допомогу в торгівлі або промисловості країни, застосуванням податків на товари, куплені в інших країнах, або обмежуючи кількість товарів, які можна імпортувати [12]. В 2018 році фінансування професійного українського кінематографа було збільшено. Також позитивним моментом протекціоністської політики держави разом із законодавчою підтримкою, стала відмова від російського контенту. Кінотеатри охочіше беруть вітчизняні фільми. Фільмам забезпечується реклама [6].

Політика протекціонізму щодо кіновиробництва покликана захищати національну кінопромисловість. Захист національних виробників часто використовують промислово розвинуті країни, застосовуючи саме протекціоністську політику.

Протекціонізм щодо галузі професійного кіномистецтва – це політика держави, яка виявляє себе у системі спеціальних заходів, спрямованих на підтримку і захист від іноземної конкуренції вітчизняної відеопродукції. Протекціонізм держави щодо професійного кіномистецтва – політика по відношенню до даної галузі, що спрямована на захист, надання субсидій та всіляко сприяє розвитку національних кінострічок. Протекціонізм є системою державних заходів, які чітко прописані у законі та положенні про державну підтримку національних фільмів у продюсерській системі.

В продюсерській системі кінематографії державне управління

представлено діяльністю Держкіно та місцевих органів управління кінематографією. Підтримкою держави в системі продюсування є національний фільм [11]. Методи підтримки вітчизняного професійного кінофільму охоплюють систему, яку в законі прописано як продюсерську, що значною мірою має фінансово-економічні інструменти такі, як, наприклад, субсидування, система пільгового кредитування, спеціальний податковий режим.

Державна протекціоністська політика професійного кінематографа є здійсненням підтримки національного фільму в організаційній, фінансовій формі щодо забезпечення кіновиробництва, розповсюдження та демонстрування. В законі про підтримку професійного кінематографа увагу також приділено участі у міжнародних кінофестивалях, що відповідають кодексу і вимогам, встановленим для фестивалів Міжнародною федерацією асоціацій кінопродюсерів. Виробництво та розповсюдження українського сучасного кінотвору у вітчизняній системі кінематографії за фінансової участі держави здійснюється шляхом залучення продюсерських і дистриб'юторських фірм, кіновідеостудій, технічними сервісними підприємствами, кінотелеканалами, кінотеатрами, кіно- і відеоустановками, рекламними і фестивальними агентствами в галузі кінематографії, кіноринками, а також фізичними або юридичними особами, які займаються підприємницькою діяльністю у галузі кінематографії [11].

Також законом передбачено надання державної фінансової підтримки тим складовим вітчизняної професійної кінематографічної системи, які здійснюють виробництво і розповсюдження національного професійного кінотвору.

Програма фільмів, що створюються чи розповсюджуються за державним замовленням або за державної фінансової підтримки, складається на конкурсній основі згідно з пропозиціями продюсерських і дистриб'юторських фірм, кіновідеостудій, технічними сервісними підприємствами, кінотекаканалами, кінотеатрами, кіно- і відеоустановками, рекламними і фестивальними агентствами в галузі кінематографії, кіноринками, а також фізичними або юридичними особами, які займаються підприємницькою діяльністю у галузі кінематографії у тому порядку, що визначена є Держкіно, враховуючи актуальність теми, художній рівень сценарію, професіоналізм режисера та продюсера, вартість постановки чи розповсюдження та прогноз глядацького потенціалу.

Держкіно формує програму фільмів, що створюються чи розповсюджуються за державним замовленням або за державної фінансової підтримки, з урахуванням висновку експертної комісії, яка складається з продюсерів, дистриб'юторів, демонстраторів фільмів, представників творчих професій, телерадіокомпаній, організаторів кінофестивалів [11].

Договір про надання державної фінансової підтримки затверджується Мінкультури, і

в ньому передбачаються вимоги щодо розподілу майнових прав на фільм між державою та кінооб'єднанням або повернення коштів державної фінансової підтримки.

На умовах державного замовлення виробляються переважно просвітницькі, документальні та анімаційні фільми, фільми для дітей, фінансування яких може становити до 100 відсотків кошторисної вартості їх виробництва [11].

Державна підтримка розповсюдження національної кінострічки може здійснюватися шляхом надання бюджетних коштів на її тиражування. Щодо проведення прем'єрних та тематичних показів, просування кінотвору до глядача, дублювання, озвучення або субтитрування іноземними мовами з метою просування вітчизняного кінотвору на зарубіжний кіноринок, то така діяльність повинна мати доступ до коштів спеціального фонду за відповідною бюджетною програмою.

Державна протекціоністська політика, на мій погляд, також здійснюється завдяки тому, що в законі чітко прописано демонструвати фільм на території України з переважним правом на прем'єрний показ, що мають базові вітчизняні кінотеатри.

Протекціоністська політика держави також є наявною у підтримці участі національного фільму у міжнародному кінофестивалі певної категорії «через оплату витрат, пов'язаних із озвученням і субтитруванням фестивальної фільмокопії або з перекладом монтажного аркуша кі-

нострічки мовою країни, в якій провадитиметься фестиваль; відшкодування організаційних та фінансових витрат на пересилання і повернення фестивальної фільмокопії та митних витрат; оформлення закордонних документів і виїзних віз учасникам фестивалю та

оплати пов'язаних з цим витрат; оплати витрат на відрядження авторів кінотвору відповідно до законодавства» [11].

Отже, маємо таку схему державної підтримки сучасного українського професійного кінотвору.

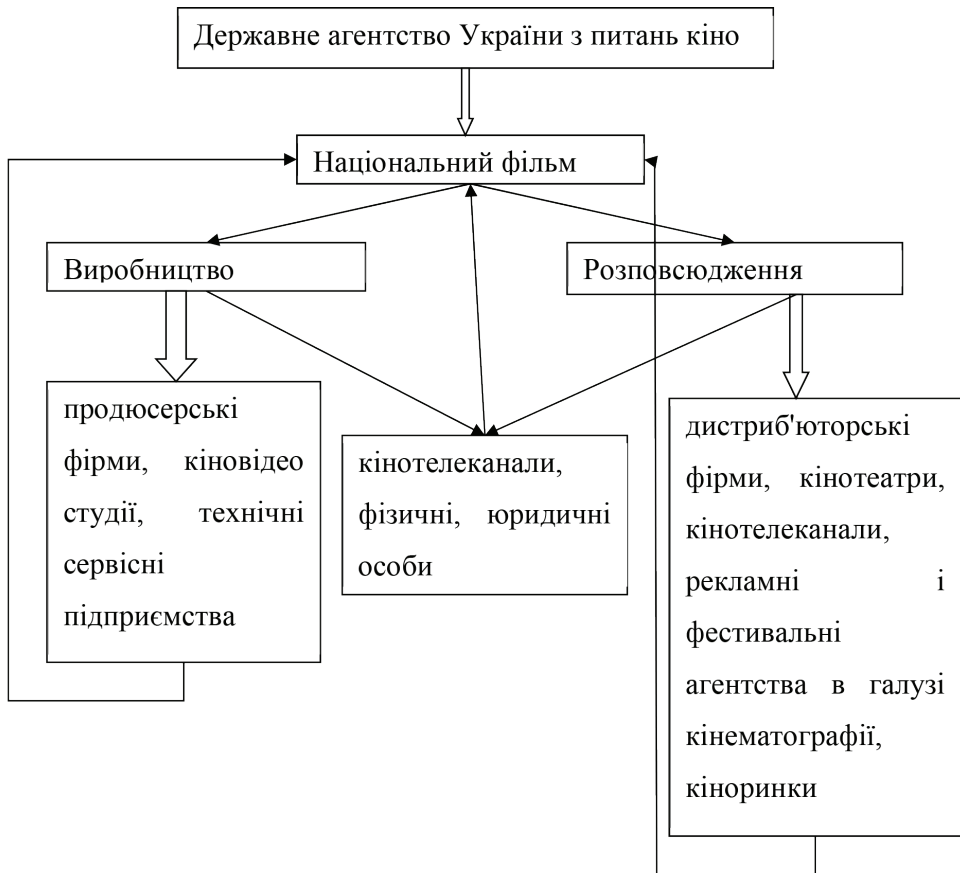

Рис. 1. Протекціоністська політика держави щодо професійного кіномистецтва

Висновки і перспективи подальших досліджень. Вивчивши закон про кінематографію, положення про державну підтримку кінематографії, праці українських науковців, публіцистичні статті, можемо констатувати, що існує протекці-

оністська політика держави щодо професійного кіномистецтва, яка є чітко прописаною у положенні про держпідтримку кінематографії, яка здійснюється завдяки організаційному механізму, що є наявним в існуванні державного

агентства України з питань кіно. Політика протекціонізму щодо кінновиробництва покликана захищати національну кінопромисловість. Державне агентство України з питань кіно націлено на національний професійний кінотвір, що має бути вироблений завдяки продюсерським фірмам, кіновідео студіям, та технічним сервісним підприємствам. Національний професійний кінотвір має бути розповсюджений через дистриб'юторські фірми, кінотеатри, рекламні і фестивальні агенції в галузі кінематографії, кіноринки. У процесах розповсюдження і виробництва однаково приймають участь кінотелеканали, фізичні та юридичні особи, які мають відношення до професійного кінематографічного процесу. Всі складові виведеної автором даної статті схеми сприяють вдосконаленню національного професійного фільму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Боднарчук Т. Л. Теоретико-методологічні засади аналізу політики протекціонізму // Український соціум. 2013. № 1(44). [Електронний ресурс] // – Режим доступу: http://www.ukr-socium.org.ua/Arhiv/Stati/1_2013/117-128.pdf

2. Зінатулліна Г. Р., Черногуз Л. П. Застосування методів протекціонізму в Україні // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами : зб. наук. праць. – № 6(8). – К. : Університет «Україна», 2009. – С. 401–410.

3. Келічавий А. В. Політика протекціонізму як фактор підвищення кон-

курентоспроможності економіки // Електронне наукове видання «Ефективна економіка», Дніпровський держ. агро-економічний ун-т. – Вид-во Тов «ДКС-центр» [Електронний ресурс] // – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3133>

4. Панченко В., Резнікова Н. Від протекціонізму до неопротекціонізму: нові виміри ліберального регулювання // Міжнародна економічна політика 2017. № 2 (27) – С. 95–117. [Електронний ресурс] // – Режим доступу: http://iepjjournal.com/journals/27/2018_4_Panchenko_Reznikova.pdf

5. Іванов Д. У нас багато проблем і багато можливостей <https://www.the-village.com.ua/village/business/ukrainian-business/257675-denis-ivanov-u-nas-bagato-problem-i-bagato-mozhливostey>

6. Куришко Д. Як ожило українське кіно [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-44374696>

7. Ломакіна А. Геннадій Кофман: «Документалістика – це кіно, яке не має меж» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://theukrainians.org/gennadij-kofman/>

8. Стадник В. В. Україні з'явилось якісне кіно. 20 гідних українських фільмів 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://espresso.tv/article/2017/12/07/ukrayinski_filmy_2017

9. Закон України Про державну підтримку кінематографії в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1977-19>

10. Про затвердження Положення про державну підтримку національних фільмів у продюсерській системі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/813-98-%D0%BF/card4#History>

11. Про затвердження Положення про державну підтримку національних фільмів у продюсерській системі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/813-98-%D0%BF>

12. Cambridge Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/protectionist>

REFERENCES:

1. Bodnarchuk, T. L. (2013), Theoretical and methodological principles of protectionist policy analysis // *Ukrayins'kyj socium*. vol. 1(44), available at: http://www.ukr-socium.org.ua/Arhiv/Stati/1_2013/117-128.pdf (Accessed 25 November 2018)

2. Zinatullina, G. R., Chornoguz, L. P. (2009), Application of protectionist methods in Ukraine // *Aktual'ni problemy navchannya ta vyxovannya lyudej z osoblyvy'my potrebamy: zb. nauk. pracz'*. Vol. 6(8), pp. 401–410.

3. Kelichavyj, A. V. Protectionism as a factor in increasing the competitiveness of the economy // *Elektronne naukove vydannya «Efektyvna ekonomika», Dniprov'skyj derzh.agro-ekonomichnyj un-t.* – *Vyd-vo Tov «DKS-centr»* available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3133> (Accessed 18 November 2018)

4. Panchenko, V., Reznikova, N. (2017), From protectionism to new-protectionism: new dimensions of liberal regulation // *Mizhnarodna ekonomichna polityka*. Vol. 2 (27), available at: http://iepjournals.com/journals/27/2018_4_Panchenko_Reznikova.pdf (Accessed 14 November 2018)

5. Ivanov, D. U. (2017), «We have a lot of problems and many

opportunities» available at: <https://www.the-village.com.ua/village/business/ukrainian-business/257675-denis-ivanov-u-nas-bagato-problemi-bagato-mozhливostey> (Accessed 28 November 2018)

6. Kury'shko, D. (2018), «How Ukrainian cinema came to life» available at: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-44374696> (Accessed 30 November 2018)

7. Lomakina, A. (2018), «Gennadij Kofman: «Documentary is a movie that has no boundaries» available at: <https://theukrainians.org/gennadij-kofman/> (Accessed 2 Desember 2018)

8. Stadnyk, V. V. (2017), «Ukraine has high-quality cinema. 20 worthy Ukrainian films in 2017» available at: https://espresso.tv/article/2017/12/07/ukrayinski_filmy_2017 (Accessed 18 November 2018)

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine «About state support of cinematography in Ukraine» available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1977-19> (Accessed 1 December 2018)

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), «On Approval of the Regulations on State Support for National Films in the Producer's System» available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/813-98-%D0%BF/card4#History> (Accessed 3 December 2018)

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), «On Approval of the Regulations on State Support for National Films in the Producer's System» available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/813-98-%D0%BF> (Accessed 3 December 2018)

12. Cambridge Dictionary available at: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/protectionist> (Accessed 2 December 2018)